

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská) Pedagogika a psychologie

1. **PG: Vyučování a jeho základní kategorie: cíl, obsah, metody a prostředky, žák, učitel, hodnocení. Historické pojetí vyučování: J. A. Komenský, J. Dewey, pedocentrismus, současné a perspektivní otázky vyučování: konstruktivní vyučování, Strategie 2030+, Delorovy pilíře, inkluze.**

Základní studijní literatura:

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, , 2015, s. 57-70. ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 121-124. ISBN 978-80-247-3357-9.

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 17-30. ISBN 978-80-7367-571-4.

Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007, s. 130. ISBN 978-80-247-1821-7.

PS: Sociokulturní znevýhodnění. Jeho nejčastější podoby a projevy. Možnosti intervence.

Základní studijní literatura:

Šířeji: VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s, 287-328. ISBN 80-246-1074-4.

2. **PG: Smysl a cíle učitelské profese v současnosti. Učitelství jako respekt k osobnosti dítěte. Rozvoj osobnostních, sociálních a didaktických dovedností učitele. Dovednosti učitele ke spolupráci se žáky, rodiči, kolegy, vedením školy.**

Základní studijní literatura:

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 15-26 a

225-240. ISBN 978-80-247-3357-9.

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015, s. 13-38. ISBN 978-80-247-5039-2.

Belz, M., Siegrist M.: *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, 2015 s. 27-34. ISBN 80-7178-479-6.

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 13-30 a 349-353. ISBN 978-80-262-0052-9.

PS: Diagnostické a autodiagnostické kompetence učitele. Metody kvalitativní. Intervize. Metody kvantitativní.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Psychologické metody zkoumání ve školní praxi).

PAVLAS MARTANOVÁ, V. Supervize jako jeden z efektivních nástrojů péče o učitele. *Komenský*, 2020, 144, 4, s. 19-26.

Šířej: ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, s. 224-246. ISBN 80-85931-48-6.

3. PG: Učitel a jeho sebereflexe, práce s rozvojovými cíli, silnými a slabými stránkami. Sebepojetí učitele. Reflexe vlastní pedagogické práce – evaluace. Psychohygienu učitelského povolání, syndrom vyhoření.

Základní studijní literatura:

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 92-118. ISBN 978-80-7367-571-4.

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 141-158. ISBN 978-80-262-0052-9.

Petty, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2013, s. 107-110 a 362-375. ISBN 80-7178-681-0.

Pasch, M.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 1998, s. 398-397 a 404-406. ISBN 80-7367-054-2

PS: Sociální a interpersonální percepce. Nejčastější chyby ve vnímání druhých a rizika jejich důsledků.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Sociální percepce a kauzální atribuce).

Šířej: ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s 78-106. ISBN 80-85931-48-6.

4. PG: Obsah vzdělání, jeho druhy a formy. Základní dokumenty vymezující obsah výuky (Bílá kniha, RVP, ŠVP) a jejich vztah k reálné vyučovací hodině.

Základní studijní literatura:

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015, s. 81-87. ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 143-151. ISBN 978-80-247-3357-9.

Kalhous, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 132-140. ISBN 978-80-7367-571-4.

PS: Specifické poruchy učení a chování (SPU a různé formy ADHD). Jejich nejčastější projevy, možnosti nápravy, přístup učitele.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Příčiny školní neúspěšnosti s biologickým podkladem).

Šířej: VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s. 59-126. ISBN 80-246-1074-4.

5. PG: Cíle ve vyučování Jejich formulace, hodnocení jejich dosažení. Didaktická analýza učiva. Plánování výuky: souvztažnost cílů – obsahů – výukových postupů – hodnocení.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 31-46. ISBN 978-80-262-0052-9.

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015, s. 71-79. ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 125-142. ISBN 978-80-247-3357-9.

Kalhous, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 141-142 a 354-356. ISBN 978-80-7367-571-4.

PS: Odměny a tresty ve škole. Přínos a rizika. Motivační a informační potenciál odměn a trestů.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Odměny a tresty, diagnostika a hodnocení školního výkonu).

Šířeji: KUSÁK, P., a P. DAŘÍLEK. *Pedagogická psychologie - A*. Olomouc: Univerzita Olomouc. 2001, 176-196. ISBN 80-244-0294-7.

6. PG: Metody a organizační formy vyučování. Myšlenková mapa, brainstorming, didaktické hry, centra aktivit, individuální vzdělávací plán, ... frontální vyučování, skupinové, individuální.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: Klíčové dovednosti učitele. Praha: Portál, 2012, s. 47-62. ISBN 978-80-262-0052-9.

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: Základní učebnice pedagogiky. Praha: Grada, 2015, s. 89-106. ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2011, s. 173-184. ISBN 978-80-247-3357-9.

Kalhoust, Z., Obst. O.: Školní didaktika. Praha: Portál, s. 2009, 293-327. ISBN 978-80-7367-571-4.

PS: Žák z rodiny neúplné, disharmonické. Psychická deprivace a subdeprivace a její dopad na školní úspěšnost.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní neúspěšnost podmíněná psychosociálními příčinami).

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s. 253-286. ISBN 80-246-1074-4.

7. PG: Řízení učebních činností a chování žáků (třídní management). Úloha pravidel v edukačních školních interakcích. Práce se skupinou s ohledem na skupinovou dynamiku.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: Klíčové dovednosti učitele. Praha: Portál, 2012, s. 63-78. ISBN 978-80-262-0052-9.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 241-248. ISBN 978-80-247-3357-9.

Cangelosi, J. S.: *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál, 1994, s. 121-135. ISBN 80-7178-083-9.

Dubec, M.: *Poznáváme, určujeme a dodržujeme základní pravidla ve třídě a ve škole*. Praha: Odyssea, 2007, s. 8-33. ISBN 978-80-87145-15-9.

Švec, J., Jeřábková, S., Kolář, Z.: *Jak zlepšit vztahy v naší třídě*. Praha: Odyssea, 2007, s. 17-20. ISBN 978-80-87145-27-2.

PS: Školní zralost, školní připravenost a školní zaostávání. Příčiny, diagnostika, intervence.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní úspěšnost)

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní úspěšnost a kap. Příčiny školní neúspěšnosti s biologickým podkladem).

Šířeji: VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2012, s. 254-260. ISBN 978-80-246-2153-1.

Šířeji: VÁGNEROVÁ, M. KLÉGROVÁ, J. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum. 2008, s. 307-321 ISBN 978-80-246-1538-7

8. PG: Motivace žáků. Úloha motivace ve výchově a vzdělávání, možnosti učitele v podporování motivace žáků ke školní práci. Podněcování aktivity a tvořivosti žáka ve vyučování. Problematika chvály a kritiky, odměn a trestů.

Základní studijní literatura:

Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007, s. 126-128 a 173-176 a 179. ISBN 978-80-247-1821-7.

Petty, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2013, s. 40-66. ISBN 80-7178-681-0.

PS: Motivace ve škole. Motivační dispozice a motivační procesy. Diagnostika a rozvoj poznávacích, výkonových a sociálních potřeb žáků.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní motivace).

Šířeji: PAVELKOVÁ, I. *Motivace žáků k učení*. Praha: UK – Pedagogická fakulta. 2002, s. 12-40. ISBN 80-7290-092-7.

9. PG: Hodnocení ve vyučování, formativní hodnocení. Učitelské a žakovské hodnocení, sebehodnocení. Hodnocení a motivace.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 123-140. ISBN 978-80-262-0052-9.

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015, s. 107-114. ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 249-266. ISBN 978-80-247-3357-9.

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 403-414. ISBN 978-80-7367-571-4.

PS: Hodnocení ve škole - psychologický pohled. Orientující a rozvíjející formy hodnocení. Vztahové normy. Práce s chybou.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Odměny a tresty, diagnostika a hodnocení školního výkonu).

Šířeji: KUSÁK, P., DAŘÍLEK. *Pedagogická psychologie - A*. Olomouc: Univerzita Olomouc. 2001, s. 137-152. ISBN 80-244-0294-7.

10. PG: Individuální rozdíly v učení – kognitivní styly, učební preference žáků, jejich diagnostika a možnosti práce s nimi. Potřeby žáka. Individualizace a diferenciacce ve výuce jako pedagogicko-psychologický problém.

Základní studijní literatura:

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 153-164. ISBN 978-80-247-3357-9.

Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007, s. 229-232. ISBN 978-80-247-1821-7.

Petty, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2013, s. 23-39. ISBN 80-7178-681-0.

Pasch, M.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 1998, s. 134-139. ISBN 80-7367-054-2.

PS: Poznávání a učení. Vztah žáka k poznání. Učební a kognitivní styly. Efektivní strategie učení. Metakognice.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Učení – druhy učení, paměť, kognitivní styly, tvořivost)

MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál. 2013, s. 61-220. ISBN 978-80-262-0174-8.

11. PG: Spolupráce učitele a asistenta. Specifika práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ve výuce. Přednosti a úskalí inkluze. Práce učitele s nadanými žáky.

Základní studijní literatura:

Lachta, V. (ed.): *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010, s.5-55, 76-92, 155-167. ISBN 978-807367-679-7.

Pasch, M.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 1998, s.

279 - 305. ISBN 80-7367-054-2.

Teplá, M.: *Asistent pedagoga*. Praha: Verlag Dashöfer, 2016, s. 70-75. ISBN 978-80-87963-33-3.

PS: Školní inkluze a školní integrace. Žáci se speciálně vzdělávacími potřebami. Přínosy a rizika z hlediska školního, sociálního a regionálního kontextu i z hlediska jednotlivých cílových skupin.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní inkluze v současné legislativě a kap. Školní inkluze v praxi).

12. PG: Učení. Osvojování vědomostí, dovedností, schopností. Opakování a jeho efektivní a neefektivní formy v učebním procesu. Práce s chybou v učení. Učení se zkušeností. Reflexe učební činnosti. Učení jako aktivní proces: Konstruktivismus jako koncepce současného vyučování.

Základní studijní literatura:

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 42-61. ISBN 978-80-7367-571-4.

Skalková, J.: *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007, s. 133 a 138-143 a 153-155. ISBN 978-80-247-1821-7.

Petty, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2013, s. 9-22 a 27-28. ISBN 80-7178-681-0.

Pasch, M.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 1998, s. 140-149. ISBN 80-7367-054-2.

Srb, V.: *Jak na osobnostní a sociální výchovu*, Praha: Projekt Odyssea, 2007, s. 18-20. ISBN 978-80-87145-01.

PS: Učení, životní význam učení. Specifické lidské druhy učení a jejich základní charakteristiky.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Učení – druhy učení, paměť, kognitivní styly, tvořivost).

Šířeji: MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál. 2013, s. 61-183. ISBN 978-80-262-0174-8

13. PG: Aktuální přístupy k vyučování: činnostní a zkušenostní učení, problémové učení, svoboda ve vyučování, kooperativní a badatelská výuka, Hejného metoda, kritické myšlení, sebereflexe a sebepojetí žáka apod.

Základní studijní literatura:

Dvořáková, M, Kolář, Z., Tvrzová, I., Váňová, R.: *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015, s. 115-124 a 219-244 (výběr). ISBN 978-80-247-5039-2.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 185-187. ISBN 978-80-247-3357-9

PS: Vývojové změny v kognitivních, emočních a sociálních schopnostech žáků v období mladšího školního věku.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2012, s. 261-358. ISBN 978-80-246-2153-1.

14. PG: Interakce mezi učitelem a žáky ve vyučování. Autorita učitele a problematika kázně. Řešení konfliktů. Partnerská komunikace a popisný jazyk ve škole.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 95 - 122. ISBN 978-80-262-0052-9.

Vališová, A., Kasíková, H.: *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011, s. 445-453. ISBN 978-80-247-3357-9.

Šed'ová, K., Švaříček, R., Šalamounová, Z.: *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012, s. 261-270. ISBN 978-80-262-0085-7.

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 386-394 a 398-402. ISBN 978-80-7367-571-4.

Cangelosi, J. S.: *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál, 1994, s. 93-109. ISBN 80-7178-083-9.

Švec, J.: *Umíme druhému sdělit, co se nám v jeho chování líbí a co nelíbí*. Praha: Odyssea, 2007, s. 8-42. ISBN 978-80-87145-14-2.

PS: Komunikace mezi učitelem a žákem. Komunikační styly. Verbální a nonverbální komunikace. Chyby v komunikaci.

Základní studijní literatura:

HELUS, Z. Sociálně psychologický pohled na výukovou komunikaci. In Helus, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada, 2007 (či pozdější vydání), s. 227-246.

Šířeji: ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 107-132. ISBN 80-85931-48-6.

15. PG: Školní třída jako vrstevnická skupina, sociální klima třídy a školy. Sociální vztahy ve třídě a možnosti jejich ovlivňování v edukační realitě. Kooperace a kompetice ve vyučování a jejich vliv na vztahy.

Základní studijní literatura:

Kyriacou, Ch.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 2012, s. 79-94. ISBN 978-80-262-0052-9.

Kalhoust, Z., Obst. O.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009, s. 397-398. ISBN 978-80-7367-571-4.

Janošová, P.: *Šikana a vyčleňování žáků na základní škole*. Liberec: Technická Univerzita v Liberci, 2011, s. 12-14 a 46-51. ISBN 978-80-7372-779-6.

HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele. Vybraná témata*. Praha: Karolinum. 2002, s. 13-18. ISBN 80-246-0436-1.

PS: Charakteristika věkového období pubescence a adolescence (s důrazem na kognitivní, emoční a sociální vývoj).

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2012, 367-471. ISBN 978-80-246-2153-1.

V Praze dne 30. 9. 2023